

MENTAL SUNDHED OG OPLEVET PERFORMANCEPRES

OPLÆG METALOGKONFERENCE D. 28.08.19

**IBEN NØRUP OG BETINA JACOBSEN
AALBORG UNIVERSITET
INSTITUT FOR SOCIOLOGI OG SOCIALT ARBEJDE**

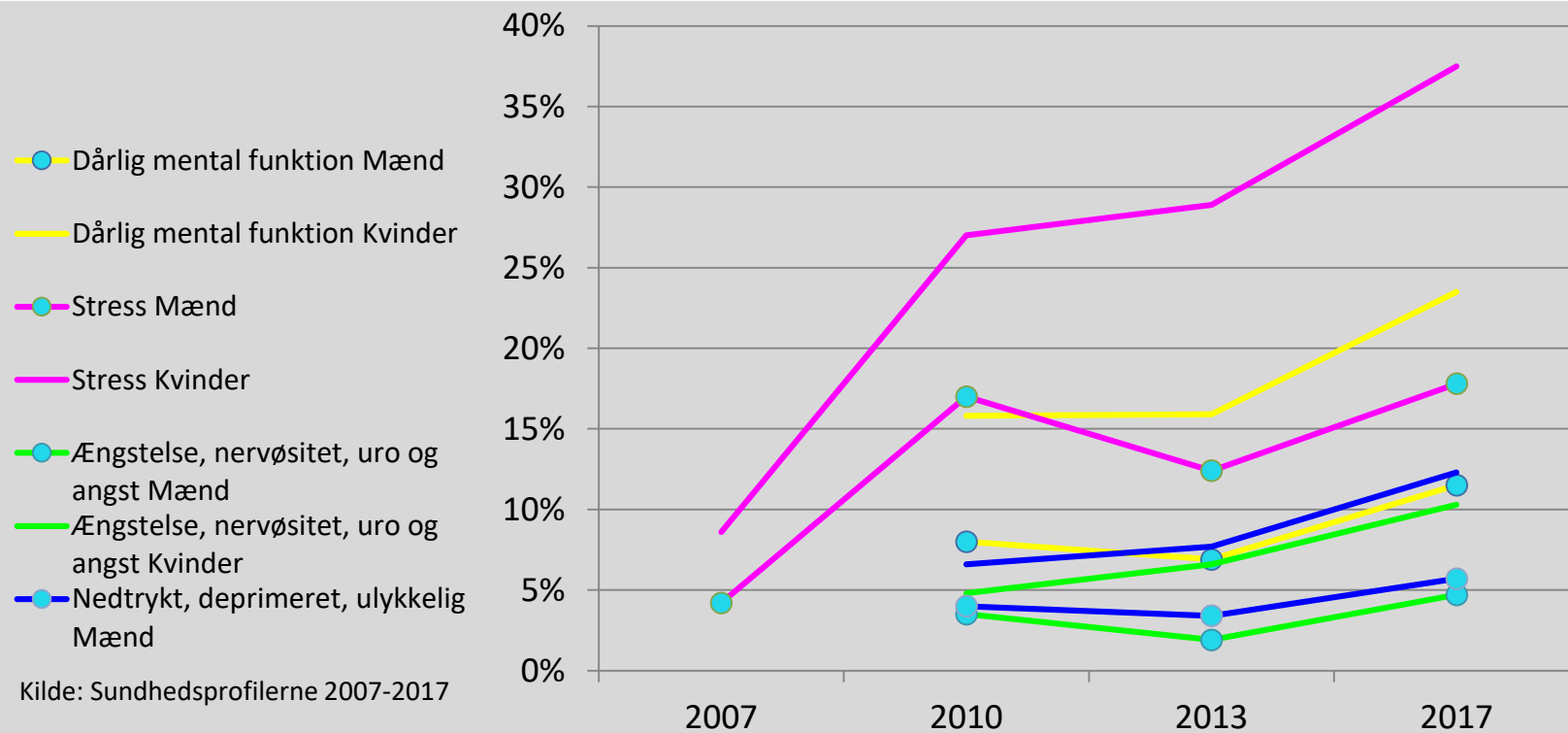

DISPOSITION

- Baggrund: Udvikling mental sundhed
- Performancekultur
- Performancestruktur
- Nye former for marginalisering?

UNGES MENTALE SUNDHED

HVILKE UNGE MISTRIVES?

- Social baggrund kan ikke forklare den øgede mistrivsel hos børn og unge!
- Det ser ud til, at stigningen i høj grad sker blandt børn fra middel- og overklassen.
- De ”klassisk” social udsatte børn og unge er forsat udsatte – men nye unge kommer til
- Generelt kan de unge inddeles i 3 (meget) grove kategorier
 - The usual suspects
 - Unge fra risikohjem
 - Unge fra ‘normale’ hjem

3 STORE FORSKNINGS- PROJEKTER

- Projekt om unge og mental sundhed
 - Trin 1: Hvad siger de unge selv? Interviews med unge i Det Sociale Netværk/Headspace.
 - Trin 2: Koble til sundhedsprofildata og registerdata.
- Projekt om kronisk arbejdsløshed
 - Registerbaserede, statistiske analyser
 - Fokus på forskellige aldersgruppers bevægelser ind (og ud) af kronisk arbejdsløshed
- Projekt om implementering af ny forebyggelsesstrategi i Aalborg Kommune
 - Survey (ca. 2000 svar) + interviews med 90 fagprofessionelle
 - Fokus på fagprofessionelles forståelser af forebyggelse og udsathed

HVAD VISER FORSKNINGEN?

Hovedfund: En udpræget
performancekultur uden
performancefrie rum!

HVAD VISER FORSKNINGEN?

Eksempler:

- ”Jeg havde en psykolog, der spurgte mig: Hvordan er det, du gerne vil være. Så begyndte jeg at remse op, at jeg skulle have et godt job, jeg skulle også huske at være en god veninde, der holdt kontakt. Jeg skulle være en god mor, der bagte boller. Jeg skulle også være en god kæreste og en god datter osv. Så siger psykologen: Det der, det er der ingen, der kan opnå. Der kunne jeg godt høre, at man kan ikke være en karrierekvinde mens man bager boller mens man sidder på café med veninderne. Det var først der, jeg blev bevidst om, at jeg havde alt for høje forventninger til, hvad et godt liv skulle være.”

HVAD VISER FORSKNINGEN?

Eksempler:

- ”Jeg har skrevet ’mangel på facitliste’. Man kan presse sig selv helt ud i det fanatiske, for der er ikke noget stop. Der er ikke nogen ende destination, så det er bare forventningspres i det uendelige. Man kan altid gøre det bedre.”

HVAD VISER FORSKNINGEN?

Eksempler:

- ”Det bliver meget italesat, at man skal tage de rigtige valg. Man får også at vide, at nu skal man tage det rigtige bachelorvalg, for det har betydning for dit kandidatvalg. De valg, vi tager, må ikke være forkerte, for det har samfundet ikke råd til. Det er sådan noget, der bliver italesat. Derfor kan man også blive bekymret, når man kommer ud [på arbejdsmarkedet]. Har jeg reelt taget det rigtige valg, for jeg har ikke mulighed for at vælge om nu.”

HVAD VISER FORSKNINGEN?

Eksempler:

- ”Hvis jeg har den her uddannelse, så er det eddermame det, jeg skal lave resten af mit liv. Jeg har 50 år tilbage på arbejdsmarkedet, så man skal godt nok vælge rigtigt. Det drypper nedad, for så bliver det vigtigt at vælge rigtigt på universitetet, og så bliver det vigtigt at vælge rigtigt på gymnasiet eller produktionsskolen, så skal man have en boglig 9. og 10. klasse på en folkeskole, hvor det går godt.”

HVAD VISER FORSKNINGEN?

Eksempler:

- ”Ift. skilsmissen [forældrenes], så kom det først til at påvirke mig senere. Jeg kom til at have farrollen derhjemme, og derfor følte jeg, at jeg ikke skulle vise følelser. Derfor er jeg dårlig til det i dag. Derfor bearbejdede jeg det ikke overhovedet, og jeg havde slet ikke tænkt over det, før der gik lang tid. Jeg udsatte følelserne, for jeg havde ikke tid til at bearbejde følelsen. Jeg skulle også færdiggøre gymnasiet, og der var en masse andre ting at tænke på samtidig.”

HVAD VISER FORSKNINGEN?

Eksempler:

- ”Det er tabubelagt ikke at have kontrol. Man skal have styr på sig selv, sin krop, sit forhold, sine karakterer, sine håb og drømme, og så skal det også gerne gå den vej. Og når så noget sker for én eller med én, som man ikke kan kontrollere, så bliver det ret tabubelagt [...] Det at blive udstillet som en, der ikke har kontrol over sit eget liv er ekstremt tabubelagt i et samfund, der lægger vægt på, at man har styr på sig selv. Hvis man ikke har styr på sig selv, så er der ikke så meget omsorg.”

HVAD VISER FORSKNINGEN?

Eksempler:

- ”Det hænger sammen med accept. At acceptere at være psykisk sårbar. Det går op og ned, og man skal ikke lade sig slå ud af de dage, hvor det føles håbløst. [...] Jeg har tit prøvet at tænke, at nu kører det, jeg er på den anden side og forstår mine problemer. 2 måneder efter, så ligger man der og tænker, hvad fuck er der galt med mig? Jeg er én stor fiasko! ”

HVAD VAR FRAVÆRENDE I FORSKNINGEN?

- Årsager til udsathed som ligger udenfor de unges egne kontrol:
 - Hændelser som f.eks. forældres skilsmisse, søskendes sygdom eller dødsfald, egen diagnose etc.
 - Strukturelle og socioøkonomiske faktorerers betydning

Uanset årsagen til udsathed italesætter de unge kun deres egen (manglende) evne til at cope med årsagerne. Blikket er altid indadvendt.

EN PERFORMANCE -STRUKTUR

- Ingen kultur dukker op ud af den blå luft, enhver kultur kommer et sted fra. Den har *altid* sit udspring i en bestemt samfundsmæssig ramme.
- Formentlig er de unge utroligt optagede af individuel performance, fordi vi som samfund har skabt en struktur, hvor performance er blevet uhyre vigtigt. Vi performancetestet gennem hele barndommen og ungdommen.
- De unge fokuserer på performance i alle fora, fordi det er det vi har trænet dem til fra de var små!
- Hvordan det?

Uddannelsespolitikker og -reformer

- Performancemålinger fra børnehaven og frem
- Skærpede adgangskriterier (ungdomsuddannelse + videregående uddannelser)
- Begrænsninger i SU-perioden
- Øget krav om studieaktivitet – hurtigere frafald
- Fokus på hurtigt studievalg
- Incitamenter til at vælge studie hurtigt
- "Fjumreår"?
- Studiepause erstattet med orlov (uden SU)
- Hurtigere gennemførelse

Reformer af det økonomiske sikkerhedsnet

- Reform af førtidspension og fleksjobordningen (2013)
- Reform af sygedagpengeområdet (2014)
- Reform af kontanthjælpsområdet (2014+2016)
 - Uddannelseshjælp (SU niveau)
 - Uddannelsespålæg til uddannelsesparate
 - Aktivitetsparate skal gøres klar til uddannelse
 - ”Moderne” kontanthjælpsloft + 225-timersregel

EN PERFORMANCE- STRUKTUR

De unge, der har det mentalt værst, er de unge, der har været performancemålt fra børnehaven og fremefter

Jo flere af reformerne på uddannelsesområdet, man har mærket virkningen af, jo værre ser det ud til, at ens mentale helbred har det!

Cocktail- effekten

- ▶ Der er ikke et tiltag, der alene har skylden
- ▶ Det har derimod summen af performancekrav og omfanget af arenaer, hvor der skal præsteres
- ▶ Børn og unge kan godt tåle, der stilles konkrete krav i afgrænsede kontekster
- ▶ Problemet er diffuse krav til performance, som de kan møde over alt

HVAD SÅ MED SOCIALE MEDIER, MOBILTID OG CURLING- FORÆLDRE?

- Det ser vi også:
 - Beretninger om at passe hinandens Snapchat osv. mens man selv er på ferie.
 - Beretninger om curlingforældre, der ønsker at skærme deres børn/unge.
- Sociale medier som katalysator for performancekulturen
- Et udtryk for performancemåling af sociale relationer!
- Er det ikke en rationel respons, at man som forældre søger at hjælpe og skærme sine børn, når presset øges og resultater bliver afgørende?

FORTÆLLING
OM ENDELØSE
MULIGHEDER
VS. OPLEVET
REALITET

AALBORG UNIVERSITET

baggrund – performancekultur – performancestruktur – nye former for marginalisering

NY FORM FOR MARGINALI- SERING?

- Performancepres og mere *lineære* rammer for performance.
- De unge er meget bevidste om dette.
- Stigning i andel unge med dårlig mental trivsel derfor ikke paradoks men nærmere rationel respons på ændrede strukturelle rammer, hvor performance reelt betyder mere end tidligere, kombineret med fortælling om individets mange muligheder, hvis man er talentfuld og flittig.
- Sund respons på syv situation

HVAD BETYDER DET FOR ALLEREDE MARGINALISEREDE UNGE?

- Fravær af fokus på det strukturelle niveau hos de unge selv betyder, at marginalisering i højere grad end tidligere ses som individuel fiasko.
- Bliver dobbelt-byrde at bære for de marginaliserede.
- For de som har dårligere forudsætninger for at klare sig gennem uddannelsessystemet bliver det endnu sværere, når præmissen er lineær og kontinuerlig performance.
- Færre alternative veje ind i uddannelse eller karriere på arbejdsmarkedet

**Tak for
opmærksomheden!**